

GLASILO
SLOVEN-
SKEGA
PLANIN-
SKEGA
DRUŠTVA

PLANINSKI VESTNIK

XX.
LETNIK
□
1914
□
ŠT. 6.

Po Trenti in Soči.

Dr. H. Tuma.

Trenti imamo lep opis v Slovenskem Planinskem Vestniku, XII. in XIII. letnika. Po večjem se smem nanj sklicevati. Vendar me je dosedanja izkušnja osobito glede nomenklature ter vedno preminjanje imen po vojaškem zemljevidu in raznih opisih storilo jako opreznega. Izprvega sem bil mnenja, da je na nomenklaturi največ kriv vojaški geografični zavod na Dunaju, ki vsakih 10 let pride s kako novo pokvarjenko. Dotika s tem zavodom in predelavanje nomenklature na licu mesta, pregled dosedanjih opisov Julijskih Alp pa me je dovedlo do prepričanja, da se nomenklatura sploh ne da ustanoviti drugače nego s sistematičnim predelavanjem od občine do občine, od grebena do grebena, da se pa tako delo doslej sploh ni še izvršilo od nikogar. Čestokrat se imena v sosednjih občinah križajo ali pa se kvarijo od turistov. Takih pokvarjenih imen se celo domače prebivalstvo oprime v krajih, kjer je mnogo izletnikov in turistov. Ljudstvo se skoraj nikjer ne zaveda, da so le domača pristna imena prava, a pisмени ljudje med kmeti se radi sklicujejo na knjige, časopise ali turiste, kedar hočejo dati svojim napovedbam več veljave.

Vojaški geografični institut se zadnjih 20 let pošteno trudi, da glede nomenklature ukoristi vse podatke literature. Tako se je docela naslonil na opise turistov Dr. Kugy-ja in prof. Gstirnerja in na njih podlagi izpravil imena posameznih vrhov. Vendar se je bil oziral Dr. Kugy pri svojih turah le v podrejeni vrsti na nomenklaturu zapisal je nekritično, ker mu je prišlo pod roko in kakor mu je kdo povedal. Prof. Gstirner je sicer skusil spraviti zgodovinske in geografične vire v sklad z napovedbami domačih vodnikov in se je tudi

obračal na jezikoslovno pomoč dr. Sketa v Celovcu. Vendar Gstirner ni poznal slovenskega in furlanskega jezika in se je premalo oziral na sociologične momente.

Občine v naših Julijskih Alpah nimajo med seboj skoraj nobenih stikov. Ločene po visokih gorskih grebenih, žive vsaka svoje življenje zase. Pastirji in lovci ene občine si ustvarijo svoja imena in le ta so doma poznana in navadno le malo segajo čez meje domače občine. Tako se tikajo občine Log, Rateče, Trenta in Bovec, a lahko se trdi, da prebivalci ene občine ne vedo za imena druge ali le za skupne mejne vrhove, in celo ti so često različnega imena. Le posebno vidni vrhovi, prehodi in vodotoki, ki prehajajo iz ene občine v drugo, nosijo znana, skupna imena. Ne sme se nikdar pozabiti, da pastir in poljedelec nimata nikakega interesa na imenovanju vrhov izven gospodarskega. Velja zato značilen odgovor Švicarskega pastirja Dr. Nägeliju: »Mi pastirji se ne brigamo za špice, ampak za pašnike.« Lovci zopet imajo svoja posebna, često iznajdena imena záse. Temelj pravila za nomenklaturu ostaja vedno: imena vrhov prihajajo navadno od imena krajev pod njimi, ki so gospodarskega pomena, oziroma katere mora pastir in poljedelec razločevati pri vsakdanjem poslu. Mnogo napak se je zaneslo v nomenklaturu tudi iz razloga, ker imajo pastirji in lovci svoj način opisovanja vrhov in čestokrat napovedó ali ime cele skupine ali ime cele planine (na pr. Kukla in Verevica) ali pa najbolj znana imena v dotičnem pogorju sploh. Tako je tudi g. Trentar,¹ ki je vendar živel med domačim prebivalstvom in nam je opisal Trento dokaj točno, zagrešil nekoliko napak.

Na strani 4., X. letnika, 1904. piše: »Nasproti na severozahodu se dviga iz lepo zaraslega Velikega Proseka polagoma tudi večinoma zarasla Kukla ter se vzpenja ob grebenu više in više do Goličice, ki je zopet zvezana po strmem grebenu s Planjo.« Na strani 53. XIII. letnika, 1907. piše: »se dviga precej strmo, obraslo Čelo med dvema klancema (nad Logom). Na levi klanca stopa precej zarasla Kukla ali Mali Prosek«. Na 55. strani opisuje pot k cerkvi tako: »Na tvoji levi pa prehaja in se stopnjema viša Čelo v Mali Prosek, ki prehaja v lepo, od smrečja temno-zeleno planino Kukla, nad katero kraljuje Goličica, pod njo pa sameva skromna cerkvica Device Marije«. Na strani 56. trdi: »da na desno od Razorja kipijo drzno

¹ Trentar je psevdonim gospoda Josipa Abrama, svoj čas vikarja v Trenti, požrtvovalnega prijatelja Trentarjev, ki je največ pripomogel pri odkritju Trente turistiki.

v nebò Kanceljni in Planja, pod Planjo pa krasen stožec, ves črnuzelen smrečja, planina Kukla in nad Kuklo zopet znana Goličica«. Ako se ne motim, je ravno vsled opisa Trente iz peresa domačina vojaško-geografski zavod popravil imena, a popraviti jih je moral napačno. Na Lechnerjevi izdaji Julijskih Alp, vzhodni del iz leta 1910, ima greben od Loga do Razorja sledeče kote: 1660 *m*, 2101 *m*, 2191 *m*, 2453 *m*, 2349 *m* in 2601 *m*. Prva točka je Debela Peč, druga 2191 *m* je Goličica; tik Goličice na jug, se drži kakor naslonjeno Čelo, nekotirano, ki sega klinasto do 1519 *m* nad gozdom Veliki Prosek. Točka 2191 *m* so Kanceljni, 2453 *m* je Planja, 2349 *m* je vrh brez imena nad škrbinico med Planjo in Razorjem, čez katero vede pot S. P. D. Med Goličico in Kanceljni je zeleni nos »Rimlajt«, nekotiran, nekaj nad 2000 *m*. Vsi ti vrhovi so nad Zadnjico. Vrh Kukla pa je oni lepi smrečnati stožec, ki se dviga nad Ančkovim, na levem bregu Soče, in ni na zemljevidu kotiran; po višinskih črtah mora imeti nekaj nad 1200 *m* višine. Ravno nad Logom zadnja ostroga Razorskega grebena ima po višinskih črtah nekaj nad 1000 *m*, in nima posebnega imena. Planina Kukla je ves prostor, katerega meji greben od Vrha nad Logom čez Debelo Peč, Goličico, Kanceljne do Planje, po drugi strani pa globoka Korita izpod Razorja. Mali Prosek in Veliki Prosek je gozd pod Debelo Pečjo in Goličico — Čelom nad Zadnjico do grape izpod Goličice in ne spada h Kukli.

Ime »Zapoten« v letniku X., l. 1906., popravlja g. Trentar v letniku XIII. v Zapóden in po mojem tudi pravilno tolmači po pomenu: za poldnem. Planino Trebiščino imenuje Trbiščino. Piše tudi dosledno po dialektičnem izgovoru¹ Trentarjev: Berebica, dočim bi bilo pisati Verevica. Pa tudi to ime velja le za planino ali za celo skupino, a ne za vrhove. Radi tega ni točno, ako trdi na stani 54., let. XIII., da je zadnja ostroga na desnem bregu Soče proti Logu pobočje Verevice, marveč ima ta vrh svoje posebno in točno ime Vogel, 1424 *m*.

Zadnjica je ime doline, voda Zadnjica izvira šele pod stajami. Nabira se 1. iz Korit pod Luknjo, 2. po žlebinu čez Komar, 3. iz močnega izvirkov pod Ozebnikom, 4. iz Belega Potoka izpod Planje, Goličice in Šplevte in 5. iz močnih izvirkov Krajcerice. Tudi tu ja treba opaziti, da pastir najprej najde ime za dolino in potem šele za vodotečine. Dočim rabi za doline raznovrstna imena, se pri potokih služi često splošnih imen, kakor: beli, črni, veliki potok in enako.

¹ To načelo je pravilno in edino priporočljivo, dokler imenu nismo neoporečno dognali izvora. — *Uredn.*

Ni točno, kar poroča Trentar na strani 54. XIII. letnika, da vede iz planine Trebiščine: prelaz¹ »Čez Lope« k Sedmerim Jezerom. Pastirji imenujejo »Čez Lope« le strme prehode iz Trebiške planine med vrhom 2077 *m* Zadnja Lopa, in 2315 *m* Malo Špičje. Tam čez uhaja drobnica na Bohinjsko stran ter jo morajo zaganjati pastirji. Laštaste prevale, čez katere pelje zaznamovana pot S. P. D. iz Trebiškega Dola v dolino Zajezerom, pa imenujejo »Lašte pri Jezerih«, pot čez nje »Prehodávec«. Na strani 68. navaja sedlo Bukovec, čez katero bi bil prehod od planine Bukovec v Balo. Tudi to je netočno. Ves prostor med mejnim Trentskim grebenom in Bavškim Pihavcem se imenuje planina Bukovec. Skalnato debro na podanku so »Bukovska Korita«, zeleni dol nad njimi »Dolič« in prevale ob točki 1996 *m*, čez katerega pelje pot od planine Bukovec v Balo, je vrh Osojnika. Trentar rabi Balščensko in Bavšensko in Baljščico; prav, kakor govori tudi pastir, je Balensko, Bavško in Bavšica. Dolina se imenuje Bala, zaradi tega ni mogoče iz te besede tvoriti Balščico. —

Leta 1908. sem predelal gore okoli Zajzere, leta 1909. občino Log, leta 1910. Bavšico, Kanin in Rezijo, leta 1911. Rateče in Belo Peč, leta 1912. deloma Kranjsko Goro; tako me je leto 1913. zaneslo v Trento in sosednjo Sočo.

Prinašam nomenklaturu Soče in Trente z rezervo morebitnih izpravkov, kadar prehodim sosednje Bohinjske in Tolminske vrhove. Že letos sem našel sledove križanja obmejnih gor med Trento in Bohinjem. Šele s predelanjem Bohinjskih in Tolminskih gor končam ves pregled Julijskih Alp, po proučitvi nabranih načrtov in konečnem primerjevanju bo šele mogoče ustanoviti stalno nomenklaturu.

Leta 1903. sem predlagal češkim in slovenskim turistom iz akademičnih krogov, da bi se naše Julijske Alpe sistematično predelale kolikor toliko znanstveno, in sicer tako, da bi se za delo združile skupine strokovnjakov: po en prirodoslovec, zgodovinar, geograf in filolog. Takrat sem bil seveda mnenja, da imamo med češko in slovensko akademično mladino toliko vnetih turistov in resnih domoljubov, da sestavijo za Zajzersko, Bovško, Rateško. Trentsko in Bohinjsko gorovje posebne partije turistov — veščakov, ki bi v 2—3 letih končali delo. Sedaj, ko nekoliko let sam plezam po zapuščenih vrhovih Julijskih Alp, nadomešča ono moje mnenje o naši mladini precejšnja resignacija; imam zelo malo upanja, da se

¹ Prelaz je Pass, sedlo = Sattel, prehod = Übergang, škrbina = Scharte, špranja = Spalte, prevale = Joch, presedljaj = Übersattelung etc.

med nastopajočo generacijo izpremeni kaj na bolje — ni naša šolska in narodna vzgoja po tem. In vendar, koliko je na takem skupnem sistematičnem delu ne le koristnega, marveč tudi neizmerno lepega! Zdi se mi, kakor da bi planinski svet užival šele sedaj v polni meri, ko sem si postavil poleg čiste turisticke še cilj smotrenemu, vzdržnemu delu. Letošnje ture in pregled Trentske in Soške nomenklature me je konečno prepričal, da je slovenska alpinistika izpolnjevala le turistni del svoje velike kulturne naloge in da je bila naša lastna indolenca največ kriva, da so se imena Julijskih Alp krivila in spakedrala. Nečem trditi, da so vsi moji podatki neomahljivo trdni, želim celo, da bi za menoj sledili turisti filologi, zgodovinarji, geografi in prirodoslovci. Šele potem bo mogoče trditi, da smo s skupnimi močmi spoznali in opisali najinteresantnejše in najlepše dele slovenske zemlje.

Ko se bližam koncu svojih potov, pa mi vedno bolj vstaja živa želja, da bi po isti metodi kakor Julijske Alpe, predelal po vrsti sosednje Karnelske, Benečanske in Ladinske Alpe, ker mi narekuje izkustvo in intuicija, da najdem po zapuščenih dolinah, kotih in vrhovih Južnih apeniških alp tako daleč, kakor sega ladinsko pleme, izraze iz starejših, gotovo praslovenskih dob. Povsodi po Julijskih Alpah se ponavljajo imena tamar, utro, krnica, polica, sopot' lanež, lašta; ta imena pa sem zasledil tudi že povsod med Karnijeli. Gospodarska izraza tamar in utro sta posebno važna, ker kažeta na prastaro dobo gospodarskega življenja in bivanja naših prednikov, ki niso poznali stalnih planinskih stanov in menda pozneje za nemirne dobe preseljevanja tudi ne večjih naselbin, marveč so pastirji prenašali svoje borne pastirske kočje od enega zavetnega in solčnega kraja do drugega, skritega od velikih prehodnih cest, po katerih so se valiile bojne čete Keltov — Germanov in Turancev.¹

Dasi je Trenta oddaljena od prometnih cest in dolin, nima v svojih krajevnih imenih tako čisto slovenskega značaja kakor ga imata sosednji občini Soča in Log. Zdi se mi, da so nekdanji rudniki v gorenji Trenti zanesli tujih naseljencev in tujih imen, katera so marsikatero prejšnje domače izpodrinila. Globoko, strmo korito, ki je zarezano v Ozebnik, naravnost nasproti Logu, imenujejo sedaj Trentarji »Klama«, očitno nemška beseda »Klamm«. Vrh 2084 m nad njo, z Zadnjico in Logom, pa nosi pristno slovensko ime, ki se v Julijskih Alpah večkrat ponavlja: »Ozebnik«, ki pomeni toliko kakor Schneekamin, na kar kaže izraz Ratečanov za veliki kamin

¹ O pomembnih besedah, nabranih v Julijskih Alpah, napisal sem članek v češkem Alpskem Vestniku 1914.

pod Jalovcem, ko govore: »Skozi Ozebnik«, »V Ozebniku«. Vrhovi imajo navadno imena od raznih tvorbo pod njimi, tako ima tudi »Veliki Ozebnik« tik Jalovca svoje ime po ozebniku (Schneeculoir), konec katerega stoji. Ko se iz Planice prileze po strmih snegu po zagati gori, prestopi se po slemenu v »Veliki Kot«, t. j. snežna kotlina pod Jalovcem, in pred teboj stoji Veliki Ozebnik (2483 *m*). Ime Ozebnik na sebi ne more biti ime za vrh, ampak le za mrzlo, globoko snežno korito pod njim.

Tako je tudi Mali Ozebnik (2324 *m*) dobil svoje ime od snežnega couloir-ja pod njim. Ostati nam je vendar pri lastnih imenih Veliki in Mali Ozebnik zato, ker so se ta imena v kraju samem udomačila, t. j. pastir je sčasoma sam prenesel imena iz dolov na vrhove, četudi morda pod vplivom maperjev ali turistov. Prvotna imena pa so ohranjena in v rabi še vedno med pastirji. Tudi Trentar prav poroča (str. 68, XIII. let. I. 1907), da je Ozebnik točka 2324 *m*, in da se je po starem zval Jalovec — Veliki Ozebnik. Široki žleb pod prehodom iz Bavšice (2030 *m*) v Koritnico med Plešivcem (2185 *m*) in vrhom 2324 *m* (sedaj Mali Ozebnik) se še sedaj imenuje med pastirji Ozebnik in lep stožec v njem, doli gredè na desno, Mali Turn v Ozebniku. Ta ozebnik imenujejo Koritničanje Veliki Ozebnik in nekoliko pod njim na levo tik pod strmim pobočjem Plešivca je Mali Ozebnik (Glej Plan. Vestnik XX., str. 71). Obadva ta ozebnika sta žlebova, ki nosita snežne plazove tudi do novega snegu. Imamo torej prvotna imena v skupini Jalovca: Rateški Ozebnik, ki vede iz Planice v (Trentski) Veliki Kot, in (Koritniški) Veliki in Mali Ozebnik, mimo katerih vede pot iz Koritnice v Bavšico. Ohranjeno je še prvotno ime za današnji Veliki Ozebnik 2483 *m*: »Na Produ Špica«. Rateški Ozebnik se imenuje tudi »Rateški Žleb«, dočim se imenuje strmo korito med Jalovcem in današnjim Velikim Ozebnikom »Loški Žleb«. Med Jalovcem in Golico 2310 *m* (ta se imenuje tudi Goličina Špica, slišal sem tudi Goličica), je kotlina Trentski Veliki Kot, dočim je na severni strani Jalovca plitva, široka kotlina Rateški Veliki Kot.

Ravno na tem primeru vidimo najlepše prehajanje imen iz dolov na vrhove, vidimo pa tudi, kako vsaka občina hrani svoja lastna imena. To razmerje je posebno markantno izraženo med občinami Rateče, Log in Trenta okoli Jalovca, sociologično pa kaže prastaro in od tujega vpliva netaknjeno domače prebivalstvo pastirjev. Ratečan ima svoj Veliki Kot in Ozebnik, Trentar ima svoj Veliki Kot, a Koritničan svoj Ozebnik. So mali svetovi ločeni po visokih stenah, ki nimajo eden z drugim skoraj nobene dotike, od pamtiveka. (Dalje prih.)

Okrog Montblanca.

Spisal Janko Mlakar.

(Dalje).

Naslednjega jutra se napotimo krog devete ure proti Montblancu. Vreme nam je dajalo nekaj časa še precej upanja. Ko pa pridemo do vasi Entrèves, so se že začele oprijemati prve megle raztrganega grebena gore Gr. Jorasses (4203 m). Tudi v zgornjem delu velikanskega ledenika Brenva so se vgnezdile te sovražnice vseh hribolazcev. Dovolile so nam le vpogled v velikanske razzebe ledeniškega jezika, ki sega tako globoko v dolino, kakor bi se hotel omočiti v Dorinih bistrih valovih.

Pri kapeli Notre-Dame du Berrier se zasučemo na levo in krenemo v Val Veni. Tu bi se nam bil moral odpreti pogled na Montblanc in Aiguilles de Peteret (4109 m), toda oba vrha sta bila že skrbno zadelana. Tudi »Veliki zob« je nekam izginil, kakor bi ga bil kdo izdrl.

Pot po lepo porasli dolini je bila jako prijetna. Kak užitek nudi ta izprehod po mehkih zelenih tleh šele ob lepem vremenu, ko si nebotične gore grejejo svoje ledene vrhove v solčnih žarkih! Meni so pa nevoščljive megle dovolile le skromen pogled na tri ledenike, Brenva, Gl. du Fresnay in Gl. Brouillard.

Ob potu je tudi več majhnih »chaletov«, ki ponujajo izletnikom iz Courmayeura boljšega in slabšega krepčila. Seveda, mi se nismo v njih mudili, pač pa smo se ustavili v zadnji baraki nad Combalskim jezerom, a tudi tu na izrecno Davidovo zahtevo, proti moji volji.

To je ravno križ pri vodnikih, da se moraš ravnati po njihovi volji. Vedno počivaš, ješ in piješ tam, kjer so sami navajeni baviti se s temi svojimi najvarnejšimi in od megle neodvisnimi opravili. Ako pa na potu malo postaneš in ogleduješ divno okolico, nategne se takoj vrv, in hajdi naprej.

David in nosač sta našla v gostilni nekaj tovarišev in kmalu se je razvil živahen pomenek. Ker jih nisem razumel, mi je postalo kmalu dolgočasno. Nekaj časa sem brskal po tujski knjigi, potem sem zapustil zaduhlo sobo, šel pred hišo in legel na zelena tla. Pogled od tu je naravnost čaroben.

Pod teboj si poigrava z valovi mično jezero v lahkem vetru, na uho ti udarja bobnenje odtokov, ki se vale iz ledenika Miage; ako pa dvigneš oko višje, ne veš, kaj bi bolj občudoval, ali strme stene M. Brouillarda, ali ledeno Montblanško morje, ali temne, morskim čerem podobne vrhove, ki se v krasnem polukrogu dvigujejo iz bliščečih tal.

Jaz seveda nisem nič imel od te krasote. Žalostno sem zrl na posamezne luže, ki so mi kazale kraj, kjer se ob ugodnejšem času razprostira temnozelena gladina Combalskega jezera; dobro sem razumel jezo tistega barona »von und zu Wittweiler«, ki je ves svoj gnev izlil v tujsko knjigo s temi besedami: »Die herrliche Gegend hier — weckte falsche Hoffnung mir. — Einen schönen blauen See wollt' gern ich begrüßen, da lag der Combal als ekler Sumpf mir zu Füßen.«

Res je, da verzi sami na sebi niso veliko vredni, a to prednost imajo, da je »pesnik« res to »čutil«, kar je pisal. Vplivali pa so tudi náme: jaz sem to čutil, kar sem — bral!

Ledenik Miage je pa kazal še žalostnejši obraz. Kar se ga je videlo, je bil ves z umazanim prodom pokrit, lepši njegov del je pa bila že zasedla megla.

Ko sem tako žalostno gledal tiste meglene zaplate, ki so se vlačile skozi vsako še tako ozko škrbino v dolino, postalo mi je skoraj žal, da nisem ubogal izkušenega prijatelja Aljaža in šel na božjo pot k sv. Katarini.

Med tem ko sem ogledoval laške megle, ki so pa ravno take kakor naše domače, sta se signora David Proment in Alfonz Chenoz (nosač) nagovorila in napojila. Zato smo se lahko napotili dalje.

Najprej prekoračimo suhih nog Combalsko jezero ter se na njegovi »obali« preskrbimo z drvi; nato se odpravimo proti ledeniku. Kdaj smo stopili nanj, ne vem, ker se je šele po kaki dveurni hoji prikazal led skozi prod.

Kmalu nato nam zastavijo pot velikanske razpoke. Po kratkem iskanju najdemo zanesljiv sneženi most, ki nas je varno privedel čez temne ledenice. Do tu smo hodili skoraj vedno po ravnem. Sedaj pa je začela strmina kar neprijetno rasti. Najprej preprečkamo dobrih 50° nagnjen plaz. Ker so bile stopinje komaj vidne in so pod plazom režale široke razpoke, ta hoja ni bila posebno prijetna. Bolje je bilo potem, ko smo prišli v skale. Treba si je bilo le tuintam malo pomagati z rokami; večinoma smo hodili le po dveh. Proti koncu pota smo pa morali zopet zamenjati varna kamenita tla z nezanesljivimi ledenimi. Takoj nato se pa tudi izvije iz megle nekaj, ki je bilo v medli svetlobi precej podobno velikanskemu zaboju.

»Ecco Cabane du Dome«, (2120 m) pravi David in pokaže na tisto štirioglato stvar.

Meni je bila ta novica prav všeč; kajti ravnokar se je usula gosta toča in nas je bila predrzno po obrazu in rokah. Kljub ugo-

varjanju pljuč smo pospešili svoje korake in smo bili kmalu pod streho — toda pod kakšno!

Najslabša naša planinska kočica, ki jo oskrbuje S.P.D., je prava pravcata palača v primeri s »Cabano du Dome«.

Površine — da govorim geografično — ima ta lesena bajta komaj 20 m². V tem prostoru stoji dober čevelj visoka železna pečica, ozka miza, par škripajočih stolov in skoncema enonadstropno skupno ležišče, ki ima komaj prostora za šest ljudi, če so primerno sloki. Zato pa je prvi pogoj za udobnejše prenočevanje v tej koči, da imaš skromen trebuh, če ga sploh imaš. Zakaj debeluhar se mora zadovoljiti s trdim ležiščem na tleh, ako prenočuje večja družba.

Najprej smo se pogreli z vročim čajem, potem pa začeli prodajati — dolgčas. Ker zanj ni bilo kupca, smo si ga drug drugemu podarovali zastonj. Vodnik in nosač sta kadila, jaz pa sem listal po tujski knjigi in se učil na pamet imen tistih maloštevilnih hribolazcev, ki so zašli na ta žalostni kraj. Tuintam sem šel malo iz kočice gledat na vreme. Videl sem pa vedno le eno in isto.

Nekaj metrov pod menoj so štrlele velikanske ledene piramide strahovito razpokanega ledenika »du Dome«, takoj nad kočico je pa raznašal vihar kupe snega ter tako rohnel pri tem praznem delu, da je kar grmelo. Gorje, ako te tako vreme zasači na širnih ledenikih Montblanca! Šteješ se lahko za prav srečnega, če te najdejo, seveda zmrazjenega.

V hudem viharju pade temperatura na 20⁰ pod ničlo in še nižje. Ostre ledene puščice ti silijo v oči in ušesa, v kratkem imaš ves obraz prevlečen z ledenim vizirjem, da si podoben srednjeveškemu vitezu; sneg te zasiplje od vseh strani in naposled se izpremeniš v leden stožec . . .

Tu ne pomagajo ne vrvi, ne vodniki, ne cepini, ne nosači; vihar se ne zmeni niti za izkaznico planinskih društev.

Leta 1870. so se napotili na Montblanc trije Angleži. S seboj so imeli devet vodnikov in nosačev. Zalotila jih je nevihta, ki je divjala celih enajst dni. Šli so jih iskati, kakor hitro je vreme dopustilo. Našli so samo pet trupel, ostalih sedem niso mogli nikjer zaslediti. —

Ker smo nameravali vstati o polnoči, odpravili smo se že ob šestih k počitku. David se je z nosačem nastanil v pritličju, jaz sem pa zlezal v prvo nadstropje. Tu najdem dve odeji in kupec preperele slame. Akoravno sem pograbil vso do zadnje bilke, je je bilo komaj za zglavje. Ker so odeje v tej koči narejene iz samih lukenj, kakor

kak del moderne ženske obleke, sem si moral pomagati brez odela. Noge sem vtaknil v nahrbtnik, zavil se v plašč ter se pripravil na najhujše, celo na to, da ne pridem drugo jutro na — Montblanc.

Spal nisem prav nič. Zato so skrbeli: mraz, ki mi je šel kar po kosteh, vihar, ki je tulil krog bajte v vseh dŕrih in mŕlih, in tovariša, ki sta se v spanju pogovarjala francoski, namreč skozi nos.

Dolge nočne ure sem si preganjal s tem, da sem hodil gledat na vreme, ki se pa zame ni nič zmenilo; ostalo je, kakor je bilo. Krog ene po polnoči je tudi David pogledal skozi okno; videl je pa menda isto, kakor jaz.

»Niente Monte Bianco,« tako je zagodrnjal ter zlezel nazaj v pritličje.

Vstali smo ob petih. Snežilo je le še poredkoma in tudi vihar je sviral bolj »piano«. V koči je moralo biti nekaj stopinj pod ničlo, kajti vrata so bila deloma prevlečena z ledom in trdŕ zamrznjena. Odbili smo ves led, a vkljub temu se niso dala odpreti. Nato pomoli nosač svojo kuštravo glavo skozi okno in naznani čisto ravnodušno, da smo zameteni. Novega snega je padlo blizu pol metra, pred vrati ga je bilo še precej več, ker ga je nekaj nanesel vihar. Treba je bilo torej lezti skozi okno in odkidati sneg od vrat. Okna so pa tako majhna, da sem samo jaz imel nekaj upanja priti skozi. Ako bi bil tudi jaz tako močnega života kakor vodnik in nosač, bila bi nam slaba pela. Treba bi bilo počakati, da bi se nas bil vihar usmilil in odnesel sneg izpred vrat, ali pa da bi se bili toliko shujšali, da bi bili mogli skozi okno. Tako nas je pa moja »malenkost« rešila iz zagate.

Izprva sem poskusil kar v jopiču iz ječe. Toda ni šlo in moral sem ga sleči. Basal sem se s tako gorečnostjo skozi odprtino, da mi je postalo skoraj toplo. Še topleje mi je pa postalo potem, ko sem kidal; kajti imel sem na razpolago samo cepin in roke. Bilo pa je prav dosti opraviti, preden smo vrata vsaj za silo odprli.

Na Montblanc niti misliti ni bilo več; kajti sneg je bil mehek in tudi vreme ni nič obetalo; čakati pa nismo mogli, ker je bilo premalo brašna. Sploh sem pa spoznal iz skrbnih Davidovih pogledov na novi sneg, da celo povratek v dolino ne bo lahek.

Dočim prejšnji dan nismo prav nič rabili vrvi, navezali smo se sedaj že pred kočo. David in Alfonz sta me vzela kar v sredo. Mahnemo jo po sneženem plazu kakor prejšnji dan. Toda kmalu zavije David na levo na strmi skalnati greben, ki se dviguje nad ledenikom du Dome. Bal se je namreč po pravici, da bi se z novim snegom vred prehitro ne pripeljali v dolino. Plezanje po žlebnatih

skalah je bilo na več mestih precej kočljivo. Kljub temu nam je šlo še precej hitro od rok, in v dobri poldruguri uri smo bili že na ledeniku Miage.

Ura je bila šele devet, ko smo se ločili na bregu Combalskega »jezera«. Vodnik in nosač sta šla domu, jaz sem se pa napotil proti Chamonixu, seveda ne čez Montblanc, pač pa okrog. (Dalje prih.)

Pohorje.

Spisal † Janez Koprivnik, šolski svetnik. (Dalje.)

Kakor vsi ljudje, imajo tudi Pohorci svoje napake ter slabe lastnosti in navade. Trdi se o njih, da so trmasti in svojeglavi, da se radi rotijo in preklinjajo, in v novejšem času še, da radi pijejo nesrečno in pogubno žganje. Zelo priljubljen je pri njih tobak; petnajstletni »pubeci« že včasih kadijo, tudi starejše ženske rade sežejo po pipi. Siromašni kočar bi tudi rekel: »Ljubi tobaček pa prokleta sol.« Pohorski pesnik Jurij Vodovnik je zapel celo o tobaku raskavo pesem, katere prva kitica se glasi:

Tobak je žlahtna trava,
je slajši kakor med.
Nikdar ne boli te glava,
če ga kadiš sto let.

b) Opravila in delo.

Moški in ženske opravljajo pred vsem vsa ona opravila, ki morajo biti opravljena v hiši in pri živali. Po zimi moški popravljajo orodje in delajo novo, ženske pa predejo. Ko nastopi pomlad in se začne delo na polju, gre vse na njivo, gospodar, gospodinja in posli. Okoli ednajste ure se vrne gospodinja na dom, da skuha in pripravi kosilo. Po kosilu pa je zopet vse na njivi pri delu; šele po solnčnem zahodu se vrnejo pridni delavci domu. Tako gre dan za dnevom, dokler niso posejali.

Od končane setve do začetka žetve je nekoliko odmora, ker ni tako nujnega dela, pa križem ne drži ta čas rok nikdo; za delo že skrbita gospodar in gospodinja.

Pred žetvijo je prva košnja. Zdaj seže vse vkup, da spravi seno pod streho.

Žetev se začne z ječmenom in neha z ovsom in jaro pšenico. Žetev je zopet čas napornega dela. Ženske žanjejo dan za dnevom, moški pa nosijo snopje in ga zlagajo v kôpe. Med žetvijo sejejo ajdo in repo, ajdo v ržišče, repo v pognojeno ječmenišče. Med žetvijo oplejejo ženske korenje, moški pa med tem vozijo prvo žito domov.

Po žetvi pride košnja otave. Ker so zdaj dnevi že kratki in ker moč solnca pojema, čakajo s košnjo na najugodnejši čas.

Deloma pred košnjo otave, deloma po otavski košnji zvozijo zadnje žito z njiv domu. Na dom zvoženo žito se zloži vse na parne, kajti mlati se žito šele pozimi.

V času po otavski košnji do začetka zime je na Pohorski kmetiji mnogo dela. Njive se sprašijo, vseje se ozimina, izkoplje se krompir, požanje se ajda, spravijo se zadnji poljski pridelki: repa, korenje, zelje. Preskrbijo se v tem času kmetje tudi s steljo in z drvi za zimo. V to dobo spada še spravljanje sadja in trgategv.

Ko zapade sneg in zapre delo po njivah in gozdih, nastopi naporna mlatev, ki traja do Božiča. Vsak posestnik si prizadeva, da je do Božičnih praznikov mlatev končana; mlatiti še po Božiču, smatrajo za nemarnost.

Med tem, ko opravljajo moški na kmetiji tekoča dela, tudi gozdarijo. Če se gospodar s hlapci le more kedaj odtrgati od dela doma, gre z njimi v gozd ali v planino gozdarit, t. j. drevje podirat, plohe delat in jih k žagi prilagat. Večji posestniki, zlasti posestniki velikih gozdov in planin, imajo posebne drvarje za delo v gozdih in planinah.

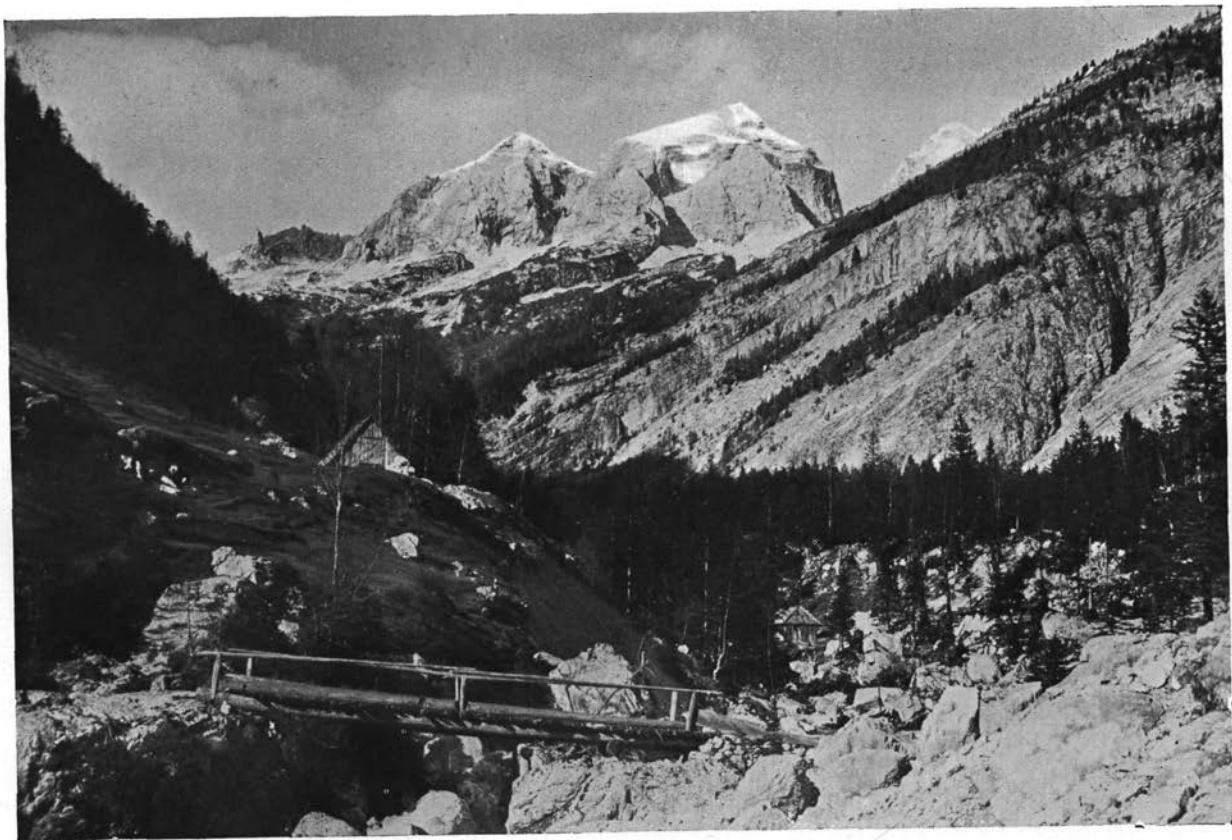
Obrtnikov je na Pohorju prav malo. Imajo tkalce, krojače, čevljarje, šivilje, tesarje, mizarje, zidarje, krovce, kolarje, posodarje (pravih sodarjev ni); kovači, lončarji in mlinarji se nahajajo ob znožju; ključavničarji, steklarji, jermenarji, pleskarji, pekarji, usnarji, klobučarji itd. po bližnjih mestih, trgih in večjih vaseh.

Tudi pravih trgovcev in kupčevalcev na kmetih ni; tam pa tam je kak kramar, pravi trgovci in kupci pa so le po večjih krajih.

Tudi gostilnic na Pohorju ni mnogo. Blizu cerkve je po ena, sta po dve; potem pa lahko hodiš po ure in ure, da nobene ne najdeš. Zato jih je pa po večjih krajih ob znožju več ko preveč.

c) Pridelki in zaslužek.

Polje daje posestniku navadno toliko zrnja, kolikor ga potrebuje za dom. Če je letina slaba, ga je premalo. Na severni strani pa so posestniki, ki sploh pridelajo žita manj, kakor ga je treba; zato vsako leto dokupujejo žito, v novejšem času moko.

Jalovec iz Trente.

Fotogr. Fran Pavlin.

Zelja, krompirja. repe, korenja in graha pridelajo vedno toliko, kolikor ga rabijo za ljudi, oziroma krompirja, repe in korenja za svinje. Fižol kupujejo od poljancev ali pa ga dobivajo v zameno za les, kočarji tudi za posušene gobe.

Premožnejši posestniki imajo ob znožju vinograde, po enega ali po dva. Vinogradskega pridelka pa se ne porabi mnogo doma, vino večidel prodajo. Pa so tudi takšni posestniki, ki imajo vse leto vino v kleti, ti navadno vinskega pridelka ne prodajajo.

Glavni dohodki Pohorskih posestnikov prihajajo pa iz gozda. Vsak posestnik — z malimi izjemami — ima svojo žago, večji imajo po dve in še po več. Poleti in pozimi (če ni prehud mrz) reže žaga plohe iz njegovega gozda, oziroma iz njegove planine; le tu pa tam kupi kmet plohe (stoječa drevesa) od drugih, da prizanaša lastnim gozdom. Ker je dandanes les drag (na navadni Pohorski voz naloži kmet za 30 K rezanega lesa), stroški pa so primerno majhni, so dohodki iz gozda kar najobilnejši in najizdatnejši, pri pametnem gozdarjenju tudi neusahljivi.

Drugi, tudi dovolj izdatni vir dohodkov je živinoreja. Večji posestniki prodajo skoraj redno vsako leto, manjši vsako drugo leto, par volov na semnju ali mesarju, vrh tega še kako kravo, jalovo telico, in po eno ali po več telet. V jeseni prodajajo tudi ovce, pomladi kozleta. Koz ne prodajajo; svinj redijo le toliko, kolikor potrebujejo svinjskega mesa in zabeli za dom. Gospodinje prodajajo kapune, piščeta in jajca.

Hlapci služijo na leto po 160 do 200 K, deklice po 90 do 120 K, pastirji po 50 do 70 K. Poleg zaslužka v denarju še dobijo včasih po en ali po dva para obuvala, hlapci še pitnino pri prodaji lesa in živine.

Kočarji hodijo k večjim posestnikom na delo in služijo pri hrani na dan: moški po 1 K do 1 K 20 h, ženske po 80 h do 1 K; domači kočarji, ki odslužujejo pri kmetu stanovanje in zemljo, imajo zaslužek po 40 do 50 h na dan. (Podatki so iz l. 1908).

Pomladi hodijo Pohorske ženske (in tudi moški) na znožje v vinograde kopat, pozneje pa grejo v planino seme (smrekovo) saditi, moški hodijo drva spravljati in na Lobnico drva plaviti.

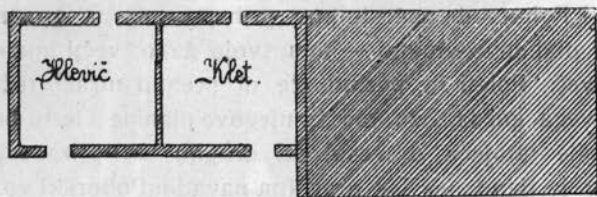
Drvarji delajo vse poletje, in deloma tudi pozimi po planinah; nekaj moških dela v domačih premogokopih, v zadnjem času je teh vedno več, ker je v planini manj dela.

č) Pohorska hiša.

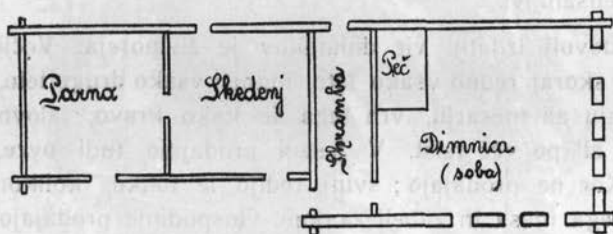
Pohorska hiša se stavi po dveh glavnih tipih in načrtih: 1. za malega posetnika in za kočarja, 2. za večjega posetnika.

1. Hiša za malega posestnika in za kočarja.

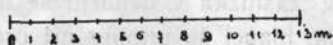
Hiša za malega posestnika, oziroma za kočarja, je večidel iz lesa, samo hlevič in klet sta zidana, pa tudi ne povsod. Vsi prostori so pod eno streho. (Glej pod št. 1. a in b.) Tla v kleti in v hleviču

a.) Podskilčije.

b.) Trilčije.

1. Pohorska mala hiša.

so iz ilovice, strop je iz desek. Klet je navadno pod skednjem, hlevič pod parno. Bruna, iz katerih je leseni del hiše, niso prizmatično obtesana, ampak le nekoliko na štirih, včasih samo na dveh straneh prisekana. Med bruna se polaga mah, da se ž njim špranje zamašijo. Stene se niti ne omečejo, niti ne pobelijo, temveč ostanejo, kakor so. Okna v dimnici so majhna,

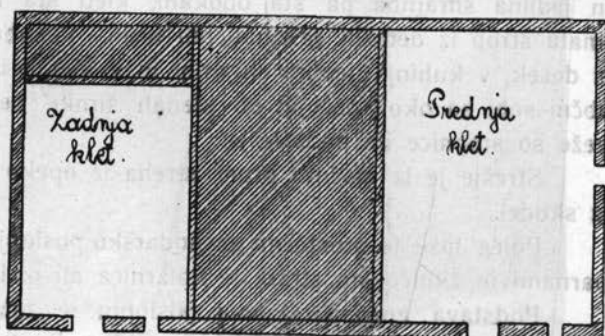
pod stropom sta na eni strani dva duška, skoz katera odhaja dim, dimnika ni. Pod je iz desek, strop iz debelih blanj, katere drži na sredi močen tram. Poleg dimnice je shramba za razne reči. Z dimnice so v shrambo vrata, s shrambe stopnice na podstrešje, včasih tudi vrata na dvorišče. Tik shrambe je skedenj, poleg skednja parna za slamo. Strešje je sestavljeno po navadnem kroju, streha je slamnata.

Zadnji del, kjer sta skedenj in parna, ni vselej ožji od prednjega dela, kakor kaže načrt pod št. 1 a in b. V velikem številu slučajev je ravno tako širok kakor srednji.

V novejšem času pa stavijo majhne hiše že bolj po novodobnem in bolj ukusnem načrtu.

Omeniti so še bajte, po katerih stanujejo (prenočujejo) drvarji po planinah in žagarji pri žagah. Postavljene so navadno iz brun, ki so le na stični strani obsekana. Strešje je zelo priprosto, streha je iz desek ali iz smrekove skorje.

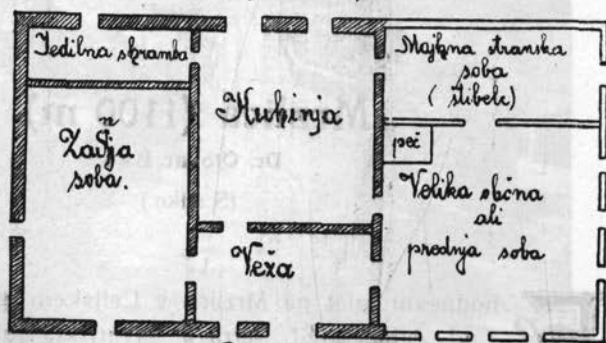
Ob stenah so klopi, na katerih sedijo in ležijo, sredi bajte odprto ognjišče, kjer si kuhajo.

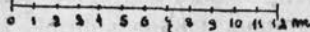
2. Hiša za večjega posestnika.

Hiša večjih posestnikov je v podstavi, v zadnjem in srednjem delu zidana, in samo v prednjem pritličnem delu lesena. Notranji prostori so, kakor kaže načrt št. 2 a in b: velika občna soba (hiša), na treh straneh z lesenimi stenami, poleg nje postranska sobica («štibelc»),

a) Podpritličje.

b) Prilicje.

2. Pohorska velika hiša.

tudi na treh straneh z lesenimi stenami, navadno spalnica za gospodarja in gospodinja, zadnja soba s škrinjami in omarami, na sredi kuhinja, na strani od kuhinje in zadi za zadnjo hišo jedilna shramba; med prednjo in zadnjo sobo in pred kuhinjo veža ali lopa, pod prednjo in zadnjo sobo sta kleti.

Zid je v spodnjem, podstavnem delu iz kamenja, v zgornjem delu iz opeke. Stene prednjega hišnega dela so staknjene iz gladko obtesanih prizmatičnih brun, med katera je položen mah. Gladke stene so na notranji strani ometane in zbeljene, ali samo zbeljene, ali pa so gole. Strop je pri vseh treh sobah iz debelih blanj, katere nosi na sredi močen tram; tudi strop na veži je iz blanj, kuhinja in jedilna shramba pa sta obokani, kleti sta tudi obokani ali pa imata strop iz debelih prizmatičnih brun. V sobah in v veži so tla iz desek, v kuhinji, jedilni shrambi in v kletih iz sphane ilovice. V občni sobi so okoli peči in ob stenah široke nepremične klopi. Iz veže so stopnice na podstrešje.

Strešje je iz močnih brun, streha iz opeke ali šikljev, redkeje iz skodel.

Poleg hiše je prostočno gospodarsko poslopje s hlevi, skednjem, parnami in žitnico, na strani je kolarnica ali oslica za voze.

Podstava gospodarskemu posloppju je zidana, vse drugo je leseno.

Svinjaki so leseni in stojijo blizu gospodarskega poslopja.

(Dalje prihodnjič.)

Mrzlica (1100 m).

Dr. Otokar Baš.

(S sliko.)

I.

E nodnevni izlet na Mrzlico v Celjskem gorovju (proti jugu od Žalca in Št. Petra v Savinjski Dolini) je za Spodnještajerca posebno zanimiv zaradi tega, ker se nudi s tega vrha izboren pregled gozdnatega Celjskega pogorja in spodnje Savinjske Doline s hribi, ki jo obkrožujejo. Razgled pa je seveda še bolj obširen proti Savinjskim (Kamniškim) Planinam in — ob čistem nebu v hladnih mesecih celo na vrh Triglava z njegovo bližnjo okolico. Drugače zabranjuje zračna soparica pogled na Triglav. — Gorovje pa, ki ga vidiš na najsrajnejšem severnem obzorju onstran Pohorja, je Golovec (Kor-Alpe).

Če si že bil kdaj na Kumu na Dolenjskem (1219 m), tedaj si videl Mrzlico prav razločno. Mrzlica se imenuje tudi »Savinjski Triglav«, ker ima tri vrhe. Med njenim srednjim (golim, najvišjim) in

Fotogr. J. Kunaver.

V Kamniški Bistrici.

vzhodnim vrhom stoji na sedlu »Hausenbichlerjeva Koča S. P. D.«, od nje se pride na vrh (razgledišče) v malo minutah; baš ta lega v neposredni bližini vrha je izletnikom zelo dobrodošla. — Koča se s Kuma v jasnem vremenu vidi s prostim očesom.

Tura na Mrzlico je približno take daljave in zahteva tolikega napora kakor tura na Kum nad Zidanim Mostom. Kakor izlet na Kum, tako je izlet na Mrzlico i pozimi mogoč brez posebnega napora tudi srednje izurjenemu turistu; zimski izlet na to goro je celo lepši nego izlet ob drugih letnih časih, osobito kadar je sneg »dober«.

Razen v Kocbekovem »Planinskem koledarju« navedenih potov je Savinjska podružnica S. P. D. markirala na Mrzlico še pot iz Št. Pavla pri Preboldu (3 do 4 ure).

Za turo na Mrzlico je železniška zveza na Južni Železnici in na drž. železnici ter zveza avtomobilne proge Celje - Ljubljana zelo ugodna; izlet lahko izvršiš v enem dnevu z vso udobnostjo in s primernimi počitki, je torej kakor nalašč za izletnike, ki niso vajeni dolgega pota. Priporoča jo tudi ugodnost, da si izletnik lahko izbere za pristop in sestop različne poti.

Zelo priporočljiva pa je tura tudi za take izletnike, ki se žele trenirati za kako večjo turo; klancev je dovolj, ob lepih dnevih vročine tudi; le prepadov ni — teh se pa itak nihče ne navadi, kdor ni za nje rojen. Tri ture na Mrzlico v poletnem solncu, potem pa kar z Vrat na Triglav ali preko Kamniškega Sedla na Planjavo! Zmagal boš! Tudi takozvane prepade!

II.

Bil je krasen dan zgodnje pomladi, ko sva s tovarišem Milkom ob 8. uri zjutraj izstopila iz vlaka na kolodvoru v Žalcu, si optila vsak svoj nahrbtnik in nastopila pot po cesti proti Grižam. V 25 minutah sva bila pri križu, kjer ti pribita tabla (Mrzlica 3 ure) in rdeča barva pove, da moraš zaviti s ceste na desno mimo hmeljišča in potem čez potok zopet na cesto in po njej do Grižke cerkve. Slekla sva suknje in se pripravila za pot v hrib. Diven je bil ves čas pogled proti Grižam in od tod naprej v Britne Sele — po bližnji okolici, posebno pa tja proti zapadu na snežnobele ostrè robove Savinjskih Planin, ki so se svetile v jutranjem solncu.

Rabila sva iz Žalca do Britnih Sel slabo uro. Tukaj sva se spustila po široki poti proti Mrzlici skozi Št. Pongrac — tako se imenuje od Britnih Sel do vrha Mrzlice cela okolica — vedno po

krasnih gozdovih in čez travnike po položnih potih poldrugo uro navkreber. Od začetka se hodi malo nad dolino med Mrzlico in Kamnikom, potem vedno višje nad njo; višje ko se pride, bolj se odpira razgled v smeri proti Celjskemu Staremu Gradu. Na tem potu je potrebno, natančno se držati markacije, da se ne zajde na nepotrebne ovinke. Pota med raztresenimi kmetijami se tod križajo vsevprek; če se ne boš držal markacije, boš morda zamudil cele ure časa in lazil po kakih jarkih ali strminah na pravo pot.

Prilično eno uro hoda za Grižami sva dospela do tiste znamenite gostilne, ki je navadno zaprta in mora v njo šele človek poklicati kaka dva streljaja pod njo stanujočega posestnika — gostilničarja. Nikoli se še nisva, ne jaz ne Milko, ponašala, da nama ni za vino; danes pa sva brez dolgega posvetovanja vsak le s požirkom sveže vode šla mimo te prijazne hišice, kajti v mislih nama je bilo, da nama bo treba eno uro pozneje sopihati celo uro od zadnjega kmeta, po domače Šloserja, na vrh Mrzlice.

Ko sva za Šloserjevo hišo, kjer se mora zaviti na desno navzgor med hišo in gospodarskim poslopjem, malo počivala in gledala Celjsko gorovje proti jugu in do hribov onstran Save, sva premišljevala, kdo se sedaj boljše počuti, najini znanci na nedeljski promenadi v Celju ali midva tu v naravi, obdana od teh lepih gozdnatih hribov — baš zdaj, ko vse poganja v pomlajeni naravi.

Od zadnje lesene bajte nad Šloserjevo kmetijo (kjer voda v koritu ni priporočljiva za pijačo) sva lezla navkreber po tistem travniku, ki je zaradi svoje strmine kolikor toliko vzrok malega poseta Hausenbichlerjeve Koče, ki stoji eno uro hoda nad omenjeno bajto. Ta pot in sosedna pota na Mrzlici pa so izvrstna trenaža za noge, pljuča in srce in so izborna preizkušnja v potrpežljivosti. To je travnik take vrste, kakor oni od pastirske kočice na Kamniško Sedlo ali na strmih travnikih v Karavankah, ko si neveščak domišljuje, da je do gornjega roba kvečjemu še deset minut hoda, pot pa se vleče celo uro.

Ker še trava ni poganjala in je deloma, posebno v gozdu še ležal sneg, sva šla kar naravnost po travniku navzgor, izpustivši del markirane poti, ki zavije na desno v gozd in pride iz gozda zopet nazaj na travnik kakih dvajset metrov nad studencem. Nanj ne smeš med potom pozabiti, ker na vrhu ne dobiš vode.

Dobro naju je pot ogrela, preden sva bila v koči. Tu sva se ohladila in si počila; med tem pa je iz nahrbtnika brašno kar ginilo.

Dve minuti po svojem obedu sva se na srednjem vrhu Mrzlice (na zapadni strani od koč) razgovarjala o izletih v gore, govorila sva o lepih že preteklih dnevih v hribih in delala načrte za bodoče ture. Vabili so naju vrhovi Savinjskih (Kamniških) Planin, v daljavi je sinel Triglav! Milko mi je razlagal svoje načrte za povzdig prometa turistov v Celjskem pogorju, pred najinimi očmi razprostrtem s svojimi velikanskimi gozdovi in tihimi dolinami. — Primerjala sva današnji

Hausenbichlerjeva Koča na Mrzlici. Fotogr. Mayer.

izlet z izletom na Kum, ki sva ga videla na jugu; doznala sva, da tura na Mrzlico glede krasote razgleda ne zaostaja mnogo za turo na Kum; a pot na njo je utrudljiveja. — Kdor se še ne čuti dovolj krepkega za kako daljšo turo v visokih gorah, temu zadostujejo trije izleti na Mrzlico (v enem mesecu), da je dovolj okrepljen na primer za vsako turo v Julijskih Alpah po nadelanih planinskih potih. Le vrtoglav ne sme biti.

Ko sva se nagledala okolice, sva tuhtala, kod naj bi šla v dolino, da ne bi ubirala iste poti. Markirani poti v Laški Trg, Trbovlje ni Hrastnik so enako lahki, oziroma enako utrudljivi, okolica je tu in tam prav čedna, dolgi pa so ti poti povprek do železnice 3—4 ure; takisto pot čez Št. Pavel pri Preboldu. Za zadnjo pot sva se midva odločila; zveza z železnico je v Savinjski Dolini ravnotako ugodna, kakor na Južni Železnici.

Šla sva torej od kočice proti zapadu in sva pregazila sneženi zamet na severnem pobočju; kolovratila sva potem čez kamenje po grebenu na sedelce na južni strani zapadnega vrha Mrzlice. Od tod greš po kolovozu naravnost do mesta, kjer kolovoz zavije na levo. Od tega mesta pojdi na desno naravnost dol čez travnik kakih 30—40 korakov, tu glej, da najdeš markacijo na drevesu ob robu gozda ter hodi za rdečimi znaki naprej. (Tukaj namreč ni primernih predmetov za znamenja, ne drevesa, zato je iti, kakor omenjeno). — Sploh se drži celo pot natančno markacije; ko si stopil v dolini na cesto, pojdi po njej v smeri, kamor voda teče, v Št. Pavel, od koder imaš do železniške postaje Št. Peter eno uro, do postajališča avtomobila (Celje-Ljubljana) pri Sadnikovi gostilni na Groblji pa slabe pol ure hoda. Z vrha Mrzlice imaš do Št. Pavla 2—3 ure. To je eden najlepših sestopov z Mrzlice.

Ob poldevetih zvečer sva bila z Milkom v Celju.

Naše slike.

1. **V Kamniški Bistrici.** — Prava gorsku idila leži pred nami. Dospeli smo iz hladnega gozda; tik pod potom se blišči pestrozeleni tolmun, kjer izvira Bistrica. Onkraj mostu, ki vodi čez peneč se odtok, se razprostira mična zelena planota. V nje sredini leži znana Bistriška Koča, priljubljeno planinsko zavetišče; skupina gostov se je zbrala zunaj pred kočico pod velikim senčnim drevesom in v verandi, da uživa sveži gorski zrak in razgled po divni okolici. Okrog in okrog obdaja naselbino visoko gorovje; v ospredju na desno široka, z gozdnatim predgorjem obdana Brana, na levo pa dolga gorska stena pogorja Košutine in Grebena; v ozadju proti »Koncu« pa se dvigujejo beli, s snežišči posejani grebeni skupine Grintavca in Skute. Združena je tukaj prijaznost dolinske krajine s slikovitostjo mogočnega gorovja.

2. **Jalovec iz Trente.** — Najznamenitejši in tudi najvišji vrh Trentskega pogorja je ostri Jalovec (2643 m), ki štrli proti nebu kot mogočen mejnik treh znamenitih gorskih dolin: Planice, Koritnice in Gornje Trente (Zapóldnem). Navpično odsekan je proti Planici in Koritnici; proti Trenti ga obkrožujejo visoko nad dolino precej razsežni podi, tako da je od te strani še najlažje pristopen. Današnja slika nam kaže Jalovec iz Konca, samotnega kota Zapóldnem, kjer se začne dvigovati iz doline predgorje Jalovca in Travnika (Velike Dnine). Značilna, v snegu lesketajoča se velikanova piramida se navpik dviguje iznad obkrožujočih jo podov; gledalec bi sodil, da je sploh nepristopna; na levi strani jo podpira skaloviti Veliki Ozebnik (2483 m), ločen od Jalovca po ozki skrbin (Ložkem Žlebu). Baš preko Ozebnikovih sten je v skalo vsekana drzna pot, ki jo je pred nekaj leti napravilo S. P. D. kot prvi pristop na Jalovec. Pogled na krasno sliko nam tedaj ob enem zbuja spomin na naše planinsko delo.

Društveni vestnik.

Otvoritev sezone v kočah in domih S. P. D. — 1. Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru je že odprt; oskrbuje ga gospa Marica Guštin. Izletnikom bo vedno dobro postreženo; priporoča pa se i trajnim letoviščarjem, ki se naj izvolijo oglasiti za sobe ali pri Slov. Plan. Društvu v Ljubljani ali pri oskrbnici (pošta Sv. Janez v Bohinju). — 2. Kadilnikova Koča na Golici je že odprta in oskrbovana. Golica je v pomladi krasna! — 3. Koča v Kamniški Bistrici in Prešernova Koča vrh (Malega) Stola se odprta o Binkoštih in bosta odtelej oskrbovani. — 4. Hotel Aljažev Dom v Vratih, Triglavski Dom na Kredarici, Vodnikova Koča na Velem Polju, Orožnova Koča na Črni Prsti, Kamniška Koča na Sedlu in Koča na Veliki Planini se odprta dne 28. junija. — 5. Koča na Poreznu bo počenši s 7. junijem vsako nedeljo in vsak praznik oskrbovana. —

Podrobnejše podatke o odprtih objavimo prihodnjič.

Umrl je mnogoletni član Osrednjega Društva in Kranjskogorske podružnice, gospod dr. Anton Drmota, odvetnik v Gorici, zvešt podpornik naših teženj.

Dijaške izkaznice se bodo izdajale dijakom srednješolcem in visokošolcem. Kdor ima dijaško izkaznico, dobi v kočah S. P. D. brezplačno prenočišče na skupnem ležišču; prostor odloči oskrbnik. Dnevno vstopnino (40 v) je plačati. Dijaške izkaznice izdaja Osrednji Odbor veljavno za vse kočje S. P. D.

Dijaki, ki žele dobiti izkaznice, se morajo priglasiti do 15. julija pri profesorju ali učitelju svojega zavoda, ki je član S. P. D., ali pa pri podružničnem odboru svojega šolskega kraja, ki jih potem priklase Osrednjemu Odboru. V počitnicah se srednješolcem dijaške izkaznice ne izdajajo. Visokošolci dobe izkaznice pri Osrednjem Odboru.

Za vsako dijaško izkaznico je naprej položiti 40 h; če se naj pošlje po pošti, je doplačati še 10 h za poštnino.

Poraba izkaznice po kom drugem nego naslovljencu, je strogo prepovedana in kaznjiva.

Posebna dolžnost je dijakov, da se v planinskih kočah mirno in dostojno vedejo, da se brez ugovora pokorijo odredbam oskrbnikov, da pazijo na red in snago in da zlasti ne pušijo v spalnicah, podstrešjih, hodnikih ali straniščih. Ob večjem navalu se imajo brezpogojno umakniti drugim gostom.

Ključ za Hausenbichlerjevo Kočo na Mrzlici ima razen gostilne Plavšak tudi gostilničar in posestnik Sporn pri Sv. Katarini pod Mrzlico.

V prid »Doma na Vršiču« so uprizorili Kranjskogorski in okoliški diletantje Meškovo dramo »Mati«, ki je dala podružnici 82 K čistih dohodkov. Odbor Kranjskogorske podružnice S. P. D. se požrtvovalnim igralcem iskreno zahvaljuje. — Posetnikov izkazuje Dom na Vršiču l. 1913: 828. Mnogo pa se jih ni vpisalo.

Občni zbori. — 6. *Kranjske podružnice.* — 16. občni zbor te podružnice se je vršil dne 28. januarja 1914 v bralni sobi Narodne Čitalnice v Kranju. Načelnik, g. prof. A. Zupan, otvori občni zbor, pozdravi zbrane člane ter se v lepih besedah spominja med preteklim letom umrlih članov: g. dr. Josipa Kušarja, g. Leopolda Ferjana in g. Ferd. Hlebša. V znak sožalja se dvignejo zborovalci s sedežev. Nato preide k dnevnomu redu. — Tajnik, g. Josip Meden, poroča o podrobnem delovanju odbora, ki je imel 7 sej in več sestankov, v katerih je obravnaval društvene zadeve. Podružnica je napravila v pretečenem letu 2 skupna izleta, in sicer prvega na Grmado s sestopom v Škofjo Loko, drugega na Stol. Obiskovalcev Prešernove kočje je bilo lansko leto 598; po narodnosti 363 Slovencev, 208 Nemcev, 12 Čehov, 5 Poljakov, 5 Ogrov, 4 Lahi, 1 Rumun. Podružnica je štela koncem lanskega leta 169 članov. Med letom so umrli trije člani. V spomin pokojnemu dr. Josipu Kušarju, marljivemu in požrtvovalnemu sodelavcu ter navdušenemu planincu, je sklenil odbor v svoji 6. seji, da se bode imenoval nameravani prizidek kočje na Stolu »Dr. Kušarjev Kot«, za kateri namen je bilo nabranih po posebni poli K 307—. V isti namen je bil prirejen dne 9. novembra 1913 v Sokolovi telovadnici koncert, ki je nesel čistih K 132—. Zahvala za ta uspeh gre v prvi vrsti g. okr. sodniku O. Devu in gospici Pipci Tavčarjevi. Ta denar se je naložil na posebno knjižico v Kreditnem Društvu kot »Kušarjev fond«. Za priobčitev društvenih naznanil v slov. dnevnikih, ozir. tednikih: »Slov. Narodu«, »Savi«, »Slovincu« in »Gorenjcu«, kakor tukajšnji Narodni Čitalnici za prepustitev prostorov za zborovanja, bodi izrečena najtoplejša zahvala. G. dr. Edvard Globočnik je prepustil članom Slov. Plan. Društva proti izkaznici v svoji vili v Kokri 1 sobo z dvema posteljima v brezplačno uporabo, zakar naj prejme dobrotnik najiskrenejšo zahvalo. — Tajnikovo poročilo se odobri.

Blagajnik, g. Franc Šavnik, poda blagajniško poročilo, čigar glavni podatki so sledeči: Računski zaključek za leto 1913: dohodki K 5086.85, izdatki K 5070.02, torej gotovine v blagajni dne 31. decembra 1913 K 16.83. Premoženjski zkaz za leto 1913: imovina K 14.514.31, dolg K 4000.—, torej podružnično čisto imetje K 10.514.31. Blagajnikovo poročilo se odobri. — Član g. Makso Fock predlaga blagajniku obsolutorij in zahvalo, ki se soglasno sprejme. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena g. Rus Vilko in g. Valenčič Ivan.

Namesto umrlega odbornika g. dr. Josipa Kušarja je bil izvoljen odbornikom gosp. Franc Štirn. K slučajnostim se oglasi g. Franc Štirn, ki predlaga, da bi se uvedlo pobiranje prispevkov za prizidek kočje na Stolu, kar se sklene pustiti odboru v rešitev. Nato zaključijo načelnik zborovanje.

7. *Dunajske podružnice.* — Njen II. občni zbor se je vršil dne 7. aprila 1914 v restavraciji »Gabriel«, III. Gartnergasse.

Načelnik, gosp. dr. Valjavec, pozdravi navzoče podružnike, konstatuje sklepčnost in otvori zbor.

I. Načelnik prosi podružnika g. Miklavčiča, da prečita zapisnik I. podružničnega zbora z dne 1. marca 1913, ker je podružnica slučajno brez tajnika. G. Miklavčič prečita omenjeni zapisnik; ta se enoglasno odobri.

II. a) G. Mladič poroča kot blagajnik o stanju blagajne. Podružnica je imela v preteklem poslovnem letu 367 K 37 vin. dohodkov in 118 K 10 vin. izdatkov, torej 249 K 27 vin. prebitka. Ti novci so naloženi deloma v Živnostenski banki, deloma v poštni hranilnici, nekaj pa ima blagajnik v gotovini.

— Prvi planinski ples, ki se je vršil dne 15. januarja 1913, je dal 75 K 75 vin. čistega dobička. Ta vsota je v omenjenih dohodkih per 367 K 37 vin. vračunjena. Čista imovina podružnice se je v letu 1913 pomnožila za 120 K 25 vin.

Blagajnikovo poročilo se brez ugovora odobri.

b) Na to poda načelnik splošen obris odborovega poslovanja v minulem letu in poročja, da se je podružnica razvijala povoljno. Ni sicer vse tako, kakor bi lahko bilo, ako bi imeli na Dunaju živeči Slovenci malo več interesa za našo stvar. Število podružnikov je naraslo na 34. Da bi zbudil večje zanimanje za društvo tudi v širjih krogih Dunajskega slovenskega in sploh slovanskega občinstva, je priredil odbor lansko leto prvi planinski ples. Z moralnim in gmotnim uspehom tega plesa smo lahko zadovoljni.

Odbor je imel tekom leta tri seje, pri katerih je sklepal o tekočih zadevah. Pri tej priliki omeni načelnik gospoda Koserja, ki se mu je posebno zahvaliti na trudu in delu v prosep podružnice. Da truda in dela ni manjkalo, ni treba poudarjati, ker so priprave za podružnične prireditve zahtevale pač mnogo dragega časa in osebnega delovanja.

Ker nam, živečim tu v tujini, fizično ni mogoče, da bi obiskovali kot turisti svoje domače kraje in planine, kadar bi hoteli, priredil je odbor tekom leta več izletov v obližje Dunaja : k Mirafälle, Hohe Wand, Schneeberg, Rax itd.

Nameravane skioptične predstave so se radi zaprek morale opustiti.

Z veseljem konstatujemo, da so se tudi tukajšnji Čehi začeli zanimati za našo podružnico, in upamo, da bodo stiki z brati Čehi za njo plodonosni.

Podružnica je pristopila k tukajšnji deželni zvezi za tujski promet; vsled tega je podružnikom mogoče dobiti za vožnje po železnici športne karte, ki so skoraj za polovico cenejše, v času od 1. novembra do 30. aprila, oziroma 31. maja, proti legitimaciji, ki jo da v ta namen naša podružnica svojim članom za eno krono.

Ker je namen podružnice nele spoznati slovenski svet, ampak tudi pospeševati in olajšati potovanje po slovenskih krajinah, je odbor sklenil, da začne z nabiranjem posebnega fonda za eventualno stavbo lastne planinske kočje na pripravnih točkah slovenskih planin. V svesti smo si, da bode to stalo mnogo dela in predvsem denarja. Dela se ne bojimo; kar se tiče denarja, pa upamo, da bode mogoče zbuditi pri Dunajskih slovenskih krogih dejansko zanimanje za to odborovo akcijo. Stvar sicer še ni zrela, pač pa se pridno proučuje in odbor hoče, mogoče že prihodnjemu občnemu zboru, predložiti konkretni program. Sedaj imamo v ta namen odločenih 325 K 70 vin. Ni sicer veliko, a začetek je vendar le.

Onim gospodom podružnikom, ki za časa dopusta dohajajo v domovino, polagamo na srce, da naj pridno obiskujejo domače planine in kraje ter tako praktično izvajajo idejo, katera nas je tu v tujini združila v Podružnico Slov. Planinskega Društva. —

K poročilni načelnika se oglasi gospod Skalar, ki priznava, da je bil odbor kos dani mu nalogi in da zasluži za svoj trud zahvalo. Priporočja, naj se kmalu začne nabirati za Dunajsko kočjo.

Ker nikdo več ne želi besede, se načelnikovo poročilo enoglasno odobri.

c) Gosp. Mladič kot blagajnik prečita proračun za l. 1914 s sledečimi postavkami:

Dohodki: K 766'68. — Izdatki: Upravni stroški K 78'98, Osrednjem društvu K 262'—, zaklada za kočo K 325'70, rezerva K 100'—. Skupaj K 766'68.

Proračun se enoglasno odobri.

d) Gospod Merlak poroča v imenu računskih preglednikov o letnih računih in predlaga, da se da blagajniku absolutorij, ker so pregledniki našli vse v najlepšem redu. — Enoglasno sprejeto.

III. Načelnik poroča, da je treba voliti enega gospoda v odbor, ker je dosedanji tajnik odšel iz Dunaja. Na predlog g. Mladiča je izvoljen enoglasno gosp. Franjo Miklavčič.

IV. Pri slučajnostih omeni gosp. dr. Valjavec, da je odbor v dogovoru z nekim gosp. častnikom, kateri je obljubil, da bode preskrbel podružnici prostor za smučarje in eventualno vodil tečaj za podružnike. —

Ker se nihče več ne oglasi, povabi načelnih navzoče, da naj se mnogobrojno udeleže izleta, ki ga priredi odbor o Velikinoči na Oetscher, v Mariazell i. t. d., ter zaključí zbor ob 10. uri zvečer, nakar je sledila animirana prosta zabava s petjem.

8. Tržaške podružnice. — Vršil se je dne 31. marca v restavracijskem prostoru hotela Balkan ob mnogobrojni udeležbi članov; pokazal je živo zanimanje, ki ga uživa to športno in kulturno društvo.

Zborovanje je otvoril načelnik, gosp. dr. Mat. Pretner, s pozdravom na zbrane zborovalce, očrtal je nadaljnje cilje podružnice ter omenil delovanje, ki ga bodo podrobno opisala poročila tajnikovo, blagajnikovo in jamskih upraviteljev.

Nato je poročal tajnik, g. Mirosl. Pretner, o podružničnem delovanju. Poročilo omenja pred vsem razna pota, ki so se zaznamovala, prenovila in opremila z novimi kašipotnimi napisi, tablami itd. Že lani je bilo omenjeno, da je bilo od 62 kašipotnih tabel uničenih v enem letu 19 in od 64 napisov 21. Ta vandalizem se je, žal, nadaljeval tudi v preteklem letu; uničenih je več kašipotnih napisov. Odbor je že opetovano storil korake pri oblastih, a uspeha ni bilo nikdar. Obljublja se vse — a storilcev ni najti. Ker je odbor začel staviti nove napise, pozivlja planince in narod, da bi mu bili v pomoč v boju proti razdivjancem, ki bijejo vsej kulturnosti v obraz, jezni, ker smo gospodarji na lastni zemlji.

Zadeva razglednega stolpa, ki se ima zgraditi na vrhu Kala nad Sv. Ivanom pri Trstu in za katerega so podarili vrli Padvičani brezplačno stavbeni prostor, še ni mogla priti do definitivne rešitve, ker jo ovira neka oblast z novo pretevezo. Odbor se pa nikakor neče prenagliti in mora vsled tega nekaj časa počakati, da se vprašanje uredi in reši popolnoma.

Odbor je vzel z vso resnostjo v pretres svoj načrt, stavbo planinske kočé na Črni Prsti, o kateri sledi posebno poročilo.

Podružnica ima v svoji upravi tudi 2 krasni podzemski jami: Cesarjevič-Rudolfovo jamo v Divači in jamo »Dimnice« v Slivjah, koja poslednja se z letošnjim letom otvori občnemu obisku.

Odbor je priredil svojim članom tudi večje število društvenih izletov, izmed katerih sta najlepše uspela pop. izlet iz Drage v Klanec ter zimski izlet na Porezen; poslednji je pokazal, da naši člani z vztrajnostjo in veseljem goje i zimski šport alpinistike. Razen društvenih izletov so pa prirejali člani sami manjše in večje izlete na visoke in strme snežne gore. Tako je tudi prav!

Porazdelimo se, zanašajmo in razširjajmo med svet pomen turisticke in se urimo; kadar nas pa pozove dolžnost k društvenemu izletu, takrat nastopajmo skupno na izletih, da pokažemo moč in število Tržaških slov. planincev.

Izmed visokih gor, ki so jih posetili člani, je omenjati zlasti Julijske Alpe: Triglav, Škrlatico, Jalovec, Mangrt, Ponco; dalje Karavanke, Kamniške Planine in deloma tudi Dolomite.

Pri tem pa naši člani niso zanemarjali naših bližnjih krajev ter so vršili in združevali s planinsko tudi narodno dolžnost.

Člani so uživali tudi letos znižano vožnjo povodom zimskega športa v Bohinju itd. S posebnim veseljem se mora poudarjati, da so se tega športa v največjem številu tudi res udeleževali in da je na letošnji mednarodni tekmi pri sankalšču odnesel prvenstvo za Primorsko naš član Edm. Bevc.

Podružnica je bila zastopana na vseh večjih narodnih prireditvah. Odbor se je sestel v 22. sejah: Delegatom za Primorsko je bil izvoljen odbornik Jos. Hočev ar, ki se je marljivo udeleževal sej Osrednjega Odbora.

Članov je štela podružnica 243. Smrt je posegla tudi v te vrste; odvzela nam je člana Ant. Turka. Slava njega spominu!

S hvaležnostjo se spominja poročilo »Tržaške posojilnice in hranilnice« za velikodušno podporo ter izreka posebno zahvalo slov. časopisju za pomoč pri objavljanju društvenih vesti in poročil. Iskren poziv se obrača ob zaključku do članov, da bi tudi v bodoče vnemali v svojih krogih navdušenje za turistiko ter podpirali stremljenja podružnice, ki naj se širi in raste v prospeh slovenskega planinstva.

Poročilo tajnika je bilo sprejeto enoglasno in z odobravanjem.

Sledilo je poročilo blagajnika Jos. Zwitter-ja, ki se priobči posebej. Tudi to poročilo je bilo po nekaterih pojasnilih odobreno in sprejeto.

O »Diviški Vilenici« je poročal odb. upr. Ivan B a n d e l. Dasi razmere v minulem letu niso bile posebno ugodne za obisk jame, vendar uprava jame ne izkazuje izgube, pač pa še mal prebitek. Med obiskovalci je bila večina Čehov, Nemcev, Slovencev, a bili so tudi posetniki drugih narodov. Kakor vsako leto, se je priredila tudi letos javna razsvetljava s povoljnim obiskom. Poročilo jamskega upravitelja je bilo enoglasno in pohvalno sprejeto. Namesto odsotnega upravitelja Slivarske jame »D im n i c e« je poročal načelnik, da so dela v jami dovršena; jama se v prihodnjem mesecu otvori splošnemu obisku. Podal je nato tudi delni obračun stroškov, nakar sta predlagala pregledovalca računov, da se predloži v pregled skupni proračun z vsemi računi v odobrenje, kar je bilo tudi sprejeto.

Temu je sledilo poročilo odbornika Karla Mahkote o nameravani zgradbi planinskega doma vrh Črne Prsti. Podal je kratek načrt o virih, ki naj bi pripomogli do stavbe ter razložil načrt vse zgradbe. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in z odobravanjem; saj bi bil to tudi prvi planinski dom Tržaških Slovencev. — Med raznoterostmi se je priglasil k besedi član g. državni poslanec dr. O. Rybař s priporočilom nekaterih zaznamovanj; odbor je vzel vse radovoljno na znanje in v izvršitev.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je načelnik zaključil zborovanje, zahvaljujoč zborovalce za udeležbo in zanimanje; to bo bodrilo odbor k nadaljnemu uspešnemu delu.

9. *Koroške podružnice.* — Vršil se je 19. februarja 1914. Udeležba je bila skromna, dasi so bili člani s Koroškega tudi pismeno vabljeni. Z dežele ni bilo nobenega člana.

Načelnik, g. Fr. Grafenauer, otvori s pozdravom vseh navzočih občni zbor in da besedo tajniku, da poroča o delovanju podružnice v preteklem letu.

Tajnik, g. prof. Št. Podboj, omenja najprej raznih težav, s katerim se ima podružnica boriti; nobena podružnica S. P. D. nima tako razsežnegai teritorija — saj sega pri nas od Štajerske pa do Laške meje — pri tem pa tako malo delavcev. Pred leti se je precej markiralo, postavilo dokaj kažipotov, takrat so tudi skupili travnik v Zajzeri; nato pa je domala vse delo zaspalo. Odbor je bil razbit po vsej deželi, kar je delo še bolj oviralo. Da se temu odpomore, je lanski občni zbor izvolil nove odbornike, razen dveh vse iz Celovca; s tem je olajšan stik med odborniki, lažje so tudi pogoste seje. Niso se izvršili vsled tega čudeži, a začelo se je delati in upajmo, da bo delo čim dalje tem uspešnejše. Markirali smo nanovo več potov (deloma tudi obnovili stare markacije) v okolici Borovelj, Sel, Št. Jakoba v R. in Koprivne ter popravili zaraslo pot skozi Suho na sedlo Kočno. Posebno na roko so nam šli pri markiranju in napisnih tablah gg. Borovnik (Borovlje), Hojnik (Koprivna) Janežič (Št. Jakob v R.), Mörtl (Sveče) in Vavti (Št. Jakob v R.). Za Št. Jakobsko občino smo naročili kovinaste kažipote, za katere vsled sklepa občnega zbora (1911) prispeva i naša podružnica.

Za »Zemljevid slov. dežel«, ki ga izda »Matica Slovenska«, smo poslali skoraj 300 korektur, ki so bile domala vse sprejete. Glavno delojje opravil podnačelnik dr. Wieser. Tudi v »Plan. Koledarju« smo več stvari popravili.

Obrnili smo se na g. A. Knafelca, nadrevidenta v Trstu, da bi sestavil slično pregledno karto za Karavanke, kakor jo je izdelal za Julijske Alpe; za srednji del Karavank je detajlirano karto že izdelal dr. Wieser.

Za »Vodnika«, ki ga misli naša podružnica izdati, poskušamo od »Mat. Slov.« dobiti koroški del njenega »Zemljevida«.

Na roko smo šli dijakom: prodali smo 23 dijaških izkaznic. Tudi Badiurovega »Vodnika po Triglavu« smo razpečali okrog 20 izvodov.

Aktivnih turistov pa ima naša podružnica bore malo. Stara celovško-koroška beda! Vkljub krasni priliki za vse mogoče športe, ki jih nemški sodeželani tudi silno izdatno goje, je med nami zanje razmeroma malo smisla. Napravili smo — v kolikor je tajniku znano — nekako 10 izletov, po večini v Karavanke. Udeležba je bila zelo majhna; nekaterikrat so se jih udeležili i celovski slovenski prostovoljci. Do večjega izleta ni prišlo.

Pre d a v a n j a ni bilo nobenega. Skioptikon, vsaj za enkrat, razmeroma zelo dosti stane, kakor smo videli lansko leto; brez njega pa je predavanje manj zanimivo. Upati je, da bo v tem oziru kmalu boljše.

Člane je treba dostikrat ponovno dregati za članarino, dasi je redno plačevanje najmanje, kar se more zahtevati od vsakega člana, tem bolj, ker mora podružnica redno plačevati »Vestnik«. Zelo neprijetno je tudi izstopenje članov sredi leta. Več smisla za društvene smotre in veliki narodni pomen društva imajo k sreči nekateri gg. po deželi, ki so nam šli vedno na roko.

Članov smo imeli 83, med temi 10 novih; odbor se je sestel osemkrat; dopisov smo prejeli 40, odposlali 95.

Poročilo je vzel občni zbor z odobravanjem na znanje. —

Blagajnik, g. solic. Stuhec, poroča, da je imela podružnica prejemkov K 627/64, stroškov K 364/42, premoženja torej poleg travnika v Zajzeri K 2841/72. Poravnati pa je še nekaj večjih računov.

Blagajniku se da na predlog pregledovalca računov absolutorij.

Nato se je govorilo o neki važni prehodni točki; sprejel se je predlog g. Vunčka, da se naj naroči za podružnico glasilo »D. u. Oe. A. V.« in »Naturfreund«; pri Trabesingerju naj bo vedno obešen »Pl. Vestnik«. Sprožila se je tudi misel, da naj podružnica posreduje pri letoviščih. Nato je načelnik zaključil občni zbor. P.

10. *Kranjskogorske podružnice.* — Njen VI. redni občni zbor se je vršil dne 1. sušca 1914 popoldne pri »Šmercu« v Mojstrani. Bil je zelo mnogoštevilno obiskan. Prišli so člani iz Javornika, Jesenic, Bele Peči, Rateč, Kranjske Gore, kakor tudi iz domačih vasi Dovjega in Mojstrane, skupaj nad 70 udeležnikov. Načelnik, gosp. dr. Tičar, je pozdravil navzoče dame, g. Al. Knafelca, našega planinskega župnika g. Jakoba Aljaža, kakor tudi ostale člane in je konstatoval sklepčnost. Izrazil je veselje nad zanimanjem za podružnično delovanje in je opozarjal na važnost podružnice tako za planinstvo kakor tudi v narodnem oziru, ker je baš Kranjskogorska podružnica na skrajni periferiji v prvi vrsti poklicana, da brani naše planine. Okoli našega Doma na Vršiču se nameravajo vgnezditi tuje nam sovražne planinske postojanke; in naša naloga je, da z vztrajnim delom to preprečujemo, kakor doslej.

Nato poroča tajnik g. Klander o delovanju podružnice v pretečenem letu. Podružnica je na občnem zboru leta 1913 v hotelu »Triglav« na Jesenicah sklenila, da premeni pravila. Ta prememba se je naznanila politični oblasti, ki pa je delala toliko zaprek, da je podružnica ostala še naprej pri svojih starih pravilih. Članov je bilo 140. Podružnica je imela 7 odborovih sej. Postavila je kašipotne table pod Prisojnikom in Mojstrovko. Naprava pota na Jalovec z južne strani se je morala odložiti tudi zaradi tega, ker se še ni izplačala že dovoljena državna podpora, dasi to izplačilo odbor že dve leti urgira. Podružnica je izdala skupno z drugimi gorenjskimi podružnicami vodnika za turiste. Ker so bile nekatere gostilne in neki hoteli označeni z zvezdicami, je nastalo mnogo pretirane razburjenosti in nejevolje. Nekaj članov je celo izstopilo iz podružnice. Da podružnica ni pri tem nič zakrivila, bi bilo lahko jasno vsakemu trezno-mislečemu človeku. Nemško planinsko društvo se je pogajalo za stavbeni prostor na Križu in italijansko planinsko društvo v Planici. Podružnični odbor se je odločno zavzel za slovenske narodne interese. Tudi se je sklepalo o tem, da bi se na raznih kolodvorih v tujih krajih obesile razgledne slike iz naših planin. To se za enkrat še ni dalo izvršiti, ker mora podružnica v prvi vrsti vsak najmanjši vinar porabiti v svrhu odplačila dolga za planinski Dom. — Pretečeno leto sta umrla člana: g. Ivan Hribar v Kranjski Gori in gosp. Ivan Kavalar v Ratečah.

Nato poda g. dr. Tičar blagajniško poročilo in izvaja, da je bilo glavno delovanje podružnice osredotočeno v zbiranju denarja. Podružnična koča ima namreč na sebi še veliko breme dolga. Posrečilo se je pretečeno leto odplačati na materijelnih dolgovih 724 K 68 v in na denarnih 772 K. — Ves denarni dohodek je znašal v letu 1913 — 5752 K 13 v, kateremu stoje nasproti izdatki v znesku 5840 K 59 v, tako da ima podružnica primanjkljaja 88 K 46 v, ki je

da se malo povečajo in privedeš dušo.

pa krit s hranilnimi vlogami, katere so vpisane v izdatkih. Posebno hvaležno je omeniti veliko število podpornikov in darovateljev, ki sami zvišujejo dohodek pretečenega leta za 640 K 68 v. Naj bodo omenjeni samo ti: Kranjskogorska posojilnica in nekateri gg. sodni zastopniki, ki porablajo uvidljivost svojih klientov za poravnave v prid društvenega »Doma na Vršiču«. Zahvala gre tudi marljivim kegljavcem v Kranjski Gori, ki so zbrali za dom 67 K 18 v. Tudi nabiralniki so dali 39 K 77 v. Kljub slabi sezoni je bil »Dom na Vršiču« povoljno obiskan. Vsi obiskovalci so bili s postrežbo zadovoljni; zlasti o oskrbnici se je občno izrekala pohvala, ker je bila njena postrežba skrbna in ker je koč držala v najvzornejši snagi in v redu. Ista bo oskrbovala Dom tudi v prihodnje.

G. Ivan Zupančič je bil pregledal blagajniške knjige ter je izjavil, da so v redu, na kar se je g. blagajniku dal absolutorij.

Ker je potekla triletna doba, je bilo voliti nov odbor. Na predlog gosp. Leopolda Zoreta je bil izvoljen z vzklikom sledeči odbor: g. Franc Hafner iz Mojstrane, g. Ivan Jalen iz Rateč, g. notar Klander, g. Jakob Kozjek v Mojstrani, g. Franc Pavlin iz Jesenic in g. dr. Tičar. Zaupnikom pa gosp. Jakob Černe iz Kranjske Gore in g. J. Verweger, oskrbnik na Savi, in pregledovalcem računov g. Ivan Zupančič iz Rateč in g. Leopold Zore v Kranjski Gori. Zbor se je zaključil ob polupetih popoldne, na kar se je razvila prosta zabava, pri kateri je marljivo udarjal na strune svojih citer znani naš Gregor Klančnik iz Mojstrane.

Novi člani. — Osrednjega Društva: gg. Med Jan, mag. pharm., Meller Karl, trg. zastopnik, Sequardt Vil., Stanovnik J., absol. jurist, Samec Mimi, soproga veletrgovca in posestnika, Kalmus Antonija, soproga posestnika, Ogorelec Minka, hči tovarnarja in trgovca, Krisper Fran, notarski kandidat, Broš Josip, slikarski mojster, vsi v Ljubljani; dr. Spirta, Novi Sad; Bakovnik Ivan, c. kr. notar, Kralj Ivan, c. kr. sodnik, inž. Hrovat Alojzij, vsi v Metliki; Kuhling Ivan, bogoslovec v Celovcu; Kobal Avrelj, c. kr. inženir v Rudolfovem; Fortuna Ivan, trgovec v Zatičini; Belc Venceslav, kaplan v Podmelcu; Murnik Fran, postajni mojster v Hudajužni; Okrajna posojilnica v Bovcu; Trdan Karl, c. kr. gozdni komisar v Logatcu; Pečar Feliks, nadučitelj, Št. Pavel. — Kamniške podružnice: g. Pirnat Ludovik, geom. oficijant v Kamniku. — Koroške podružnice: g. Janežič Anton, stud. med., Št. Jakob v Rožu; Krašna Fr., kaplan, Dobrla Vas. — Kranjske podružnice: Česenj Josip, zasebni uradnik, dr. Kotnik Jakob, catehet, Kotzbek Edmund, tovarnar, Strniša Avguštin, zasebni uradnik, vsi v Kranju. — Podravske podružnice: gg. Urbas Janko, c. kr. gozdarski komisar, dr. Turšič Ivan, zdravnik, Vertnik Amalija, trgovka, vsi v Mariboru. — Savinjske podružnice: gg. Pristovšek Franc, učitelj v Zalcu; dr. Sagadin Štefan, c. kr. sodnik v Celju; Krajnc Franc, c. kr. davčni upravitelj v Gornjem Gradu; Franjo Jošt, pisarniški ravnatelj, Celovec. — Trboveljske podružnice: gg. Vičič Ivan, želez. asistent, Zorko Ivan, železn. asistent, oba v Trbovljah; Rismal Melhijor, učitelj, Sušnik Mirko, učitelj, oba v Rajhenburgu. — Tržaške podružnice: g. Modrijan Vilko, uradnik tržaške posojilnice in hranilnice, dr. Kisovec Vekoslav, odvetnik, Legat Franja, Prunk Ljudmila, Rekar Mici, vsi v Trstu.

Vsebina: Dr. H. Tuma: Po Trenti in Soči. (Str. 109.). — Janko Mlakar: Okrog Montblanca. (Str. 115.). — Janez Koprivnik: Pohorje. (Str. 119.). — Dr. Otokar Baš: Mrzlica. (Str. 124.). — Naše slike: Na prilogi: V Kamniški Bistrici, Jalovec iz Trente, v tekstu: Pohorska mala hiša. (Str. 122.), Pohorska velika hiša. (Str. 123.), Hausenbichl. Koča. (Str. 127.). — Društveni vestnik: Otvoritev sezone v kočah in domih S. P. D., Umrli član, Dijaške izkaznice, Ključ za Hausenbichlerjevo Kočo, V prid »Doma na Vršiču«. (Str. 129.), Občni zbori: Kranjske podružnice, Dunajske podružnice. (Str. 130.), Tržaške podružnice. (Str. 132.). Koroške podružnice. (Str. 134.), Kranjskogorske podružnice. (Str. 135.), Novi člani. (Str. 136.).

Odgovorni urednik **Svitoslav Breskvar** v Ljubljani. — Izdaja in zalaga »Slov. Plan. Društvo«. Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani.